

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - VI) (CBCS)

Examination, April - 2024

ECONOMICS (DSE-E199)

Research Methodology in Economics-II (Special Paper-XV)

Sub. Code : 75834 / 80134

Day and Date : Monday, 01-04-2024

Total Marks : 40

Time : 02.30 p.m. to 04.30 p.m.

- Instruction :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw neat diagram wherever necessary.

Q.1) Choose the correct alternative and rewrite the sentence.

[5]

- i) Selection of sample by lottery methods is called
 - a) Simple Random sampling
 - b) Cluster sampling
 - c) Quota sampling
 - d) None of these
- ii) The diagram shows 360 degree is known as
 - a) Pie diagram
 - b) Two dimensional diagram
 - c) Three dimensional diagram
 - d) None of these
- iii) $a = \frac{\Sigma X}{N}$ is a formula of
 - a) Median
 - b) Mode
 - c) Geometrical mean
 - d) Arithmetic mean
- iv) is objective of report writing.
 - a) To increase knowledge
 - b) To make interview
 - c) Making survey
 - d) None of these
- v) The arrangement of data in rows and columns is called
 - a) Frequency distribution
 - b) Cumulative frequency distribution
 - c) Tabulation
 - d) Classification

Q.2) Write a short notes. (Any three)

[15]

- Criteria of good sampling
- Classification of data
- Steps of report writing
- Merits of standard deviation
- Concept of interpretation of data

Q.3) Write detail answers of the following questions. (Any two)

[20]

- State the meaning of sampling. Explain the optimum size of sampling.
- Define correlation. Explain the importance of correlation technique.
- What is meant by Graph? Explain the various types of Graph.

मराठी रुपांतर

- सूचना : १. सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 २. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३. आवश्यक तेथे सुबक आकृती काढा.

प्र.क्र.१. योग्य पर्याय निवडा आणि वाक्य पुन्हा लिहा.

[5]

- लॉटरी पद्धतीने नमुना निवडीस म्हणतात.
 अ) साधा यादृच्छिक नमुना ब) क्लस्टर नमुना
 क) कोटा नमुना ड) यापैकी एकही नाही
- 360 अंश दर्शविणारी आकृती म्हणजे होय.
 अ) विभाजित वर्तुळ ब) द्विमिती आकृती
 क) त्रिमिती आकृती ड) यापैकी एकही नाही
- $a = \frac{\Sigma X}{N}$ हे सूत्र चे आहे.
 अ) मध्यमा ब) बहुलक
 क) भूमिती मध्य ड) गणिती मध्य

iv) अहवाल लेखनाचे हे उद्दिष्ट असते.

अ) ज्ञानात भर टाकणे	ब) मुलाखत घेणे
क) सर्वेक्षण करणे	ड) यापैकी एकही नाही

v) आकडेवारीस स्तंभ व पंक्तीमध्ये एखाद्या क्रमबद्ध करण्याच्या व्यवस्थेस म्हणतात.

अ) वारंवारता वितरण	ब) संचयी वारंवारता वितरण
क) सारणीकरण	ड) वर्गीकरण

प्र.क्र.२. टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) चांगल्या नमुना निवडीचे निकष
- ब) आकडेवारीचे वर्गीकरण
- क) अहवाल लेखनाचे टप्पे
- ड) प्रमाण विचलनाचे फायदे
- इ) तथ्य निर्वचनाची संकल्पना

प्र.क्र.३. खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) नमुना निवड पद्धतीचा अर्थ सांगा. नमुना निवडीचे इष्टतम आकारमान स्पष्ट करा.
- ब) सहसंबंधाची व्याख्या द्या. सहसंबंधाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- क) आलेख म्हणजे काय? आलेखाचे प्रकार विशद करा.

Seat No.	
----------	--

B.A. (PART-III) (SEMESTER-VI) (CBCS)

EXAMINATION, APRIL, 2024

Economics (Compulsory) Special Paper - XVI

History of Economic Thoughts Part - II

Sub. Code : 75835/80135

Day and Date : Tuesday, 02-04-2024

Total Marks : 40

Time : 02.30 p.m. to 04.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagram should be drawn where is necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives.

[5]

- 1) The concept of elasticity of demand explained by -----
 A) Marshall
 B) Adam Smith
 C) Keynes
 D) Karl Marx
- 2) Farmer's Asood is a book written by -----.
 A) Mahatma Phule
 B) Amartya Sen
 C) Keynes
 D) Dr. Babasaheb Ambedkar
- 3) The concept of building Radhanagari dam was -----.
 A) Dr. Ambedkar
 B) Shahu Maharaj
 C) Ranade
 D) Dr. Babasaheb Ambedkar
- 4) ----- launched Sarvodaya Yojana.
 A) Mahatma Gandhi
 B) Marshall
 C) Ranade
 D) Dr. Babasaheb Ambedkar
- 5) ----- propounded the Drain Theory
 A) Dadabhai Naoroji
 B) Prof. Dhananjay Gadgil
 C) V.M. Dandekar
 D) Amartya Sen

Q2) Write short notes out of following (Any three).

- 1) Consumer's surplus.
- 2) Importance of decentralization.
- 3) Concept of social choice.
- 4) V.M. Dandekar's Thoughts on poverty.
- 5) Educational ideas of Mahatma Phule.

Q3) Write short answers (Any two).

[20]

- 1) Elaborate the Dr. Marshall's theory of value.
- 2) Explain the Mahatma Gandhi's basic principles of development.
- 3) Elaborate the economic views of Amartya Sen.

(मराठी रुपांतर)

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) आवश्यक तेथे नीटनेटकी आकृती काढावी.
3) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

Q1) खालील पैकी योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

[5]

- 1) मागणीच्या लवचिकतेची संकल्पना ---- यांनी स्पष्ट केली.
A) मार्शल B) अँडम स्मिथ
C) केन्स D) कार्ल मार्क्स
- 2) शेतकऱ्याचा आसूड हे पुस्तक ----- लिखित आहे.
A) महात्मा फुले B) अमर्त्य सेन
C) केन्स D) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
- 3) राधानगरी धरण बांधण्याची संकल्पना ----- यांची होती.
A) डॉ. आंबेडकर B) शाहू महाराज
C) रानडे D) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

- 4) ----- यांनी सर्वोदय योजना मांडली.
- A) महात्मा गांधी
B) मार्शल
C) रानडे
D) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
- 5) ----- यांनी निस्सारणाचा सिद्धांत मांडला.
- A) दादाभाई नौरोजी
B) प्रा. धनंजय गाडगीळ
C) वि. म. दांडेकर
D) अमर्त्य सेन

Q2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- A) ग्राहकाचे संतोषधिक्य
B) विकेंद्रीकरणाचे महत्त्व
C) सामाजिक निवडीची संकल्पना.
D) वि. म. दांडेकर दारिद्र्य विषयी विचार
E) महात्मा फुले यांचे शैक्षणिक विचार

Q3) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही दोन)

[20]

- A) डॉ. मार्शलचा मूल्य सिद्धांत स्पष्ट करा.
B) महात्मा गांधींची विकासाची मूलभूत तत्त्वे स्पष्ट करा.
C) अमर्त्य सेन आर्थिक विचार स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

B.A. (PART-III) (SEMESTER-VI) (CBCS) EXAMINATION, MARCH 2024

ECONOMICS

Economics of Planning (DSE-E-197, Special Paper-XIII)

Sub. Code : 75832/80132

Day and Date : Wednesday, 27-03-2024

Total Marks : 40

Time : 02.30 p.m. to 04.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw beautiful diagram wherever necessary.

Q1) Choose the correct option and complete the following statements.

[5]

- 1) This country accepted planning first in the world -----.
 A) Russia
 B) America
 C) India
 D) England
- 2) ----- Capital is used more than labour in production technique.
 A) Capital Intensive
 B) Mixed
 C) Labour Intensive
 D) None of these
- 3) Ex-officio Chairman of NITI Aayog is -----
 A) Hon. Prime Minister
 B) Hon. Planning Minister
 C) Hon. Finance Minister
 D) Hon. Defence Minister
- 4) The period of the Twelfth Five Year Plan was -----.
 A) 1951
 B) 2001 to 2005
 C) 2012 to 2017
 D) None of these
- 5) The First Five Year Plan was based on ----- model.
 A) Mahalanobis
 B) Both A and B
 C) Harrod-Domer
 D) None of these

Q2) Write Notes. (Any three)

- 1) Types of Planning.
- 2) Project evaluation.
- 3) Functions of NITI Aayog.
- 4) Objectives of Indian Planning.
- 5) Progress of service sector during the planning period.

Q3) Broad Questions (Any two)

[20]

- 1) What is Economics Planning? Explain the conditions of Planning.
- 2) What is capital output ratio? Explain its positive points.
- 3) Explain the Industrial Development under Planning period.

(मराठी रुपांतर)

Q1) दिलेल्या पर्यायांतून योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा.

[5]

- 1) जगात नियोजनाचा स्वीकार सर्वप्रथम ----- या देशाने केला.
A) रशिया B) भारत
B) अमेरिका D) इंग्लंड
- 2) ----- उत्पादन तंत्रात श्रमाच्या तुलनेत भांडवलाचा अधिक वापर केला जातो.
A) भांडवलप्रधान B) श्रमप्रधान
C) मिश्र D) यापैकी एकही नाही
- 3) निती आयोगाचे पदसिद्ध अध्यक्ष ----- असतात.
A) मा. पंतप्रधान B) मा. अर्थमंत्री
C) मा. नियोजनमंत्री D) मा. संरक्षणमंत्री
- 4) बाराव्या पंचवार्षिक योजनेचा कालखंड ----- असा होता.
A) 1951 B) 2012 ते 2017
C) 2001 ते 2005 D) यापैकी एकही नाही

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part-III) (Semester-VI) (CBCS)

Examination, March 2024.

Economics (Paper - XIV) DSE-E-198

INTERNATIONAL ECONOMICS - II

Sub. Code : 75833/80133

Day and Date: Thursday, 28-03-2024

Total Marks: 40

Time: 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

- Instructions:**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw a diagram where it is necessary.

- सूचना:**
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

Q.1 Complete the following statements by choosing correct options. (5)

योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

- 1) are two methods of accounting for the payments and receipts arising from international transactions.
 - (A) International balance and National balance
 - (B) Balance of trade and balance of payments
 - (C) Regional balance and National balance
 - (D) Savings account and Current account

आंतरराष्ट्रीय व्यवहारातून जी येणी-देणी निर्माण होतात त्यांचा हिशोब ठेवण्याच्या या दोन पद्धती आहेत.

- (A) आंतरराष्ट्रीय तोल व राष्ट्रीय तोल
- (B) व्यापारतोल व व्यवहारतोल
- (C) विभागीय तोल व राष्ट्रीय तोल
- (D) बचत खाते व चालू खाते

- 2) India's foreign trade deficit is
- (A) increasing (B) decreasing
(C) steady (D) balance

भारताच्या परकीय व्यापारातील तूट आहे.

- (A) वाढत (B) घटत
(C) स्थिर (D) समतोल

- 3) Foreign direct investment is highest in sector in India.
- (A) agriculture (B) industry
(C) trade (D) services

परकीय थेट गुंतवणूक भारतातील क्षेत्रात सर्वाधिक आहे.

- (A) कृषी (B) उद्योग
(C) व्यापार (D) सेवा

- 4) The headquarters of the World Bank is in
- (A) Washington (B) London
(C) New Delhi (D) Dhaka

जागतिक बँकेचे मुख्यालय येथे आहे.

- (A) वॉशिंग्टन (B) लंडन
(C) नवी दिल्ली (D) ढाका

- 5) are the causes of disequilibrium in Balance of Payments.

- (A) Inflation (B) Growing population
(C) Deficit finance (D) All of these

..... ही व्यवहारतोलाच्या असमतोलाची कारणे आहेत.

- (A) चलनवाढ (B) वाढती लोकसंख्या
(C) तुटीचा अर्थभरणा (D) वरील सर्व

Q.2 Write notes. (Any three)

(15)

- 1) Measures to correct disequilibrium in Balance of Payments.
- 2) Direction of India's Foreign Trade
- 3) Types of Foreign Capital
- 4) Objectives of the International Monetary Fund
- 5) Balance of Trade.

टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

- 1) व्यवहारतोलाचा असमतोल दूर करण्यासाठी उपाय
- 2) भारताच्या विदेशी व्यापाराची दिशा
- 3) परकीय भांडवलाचे प्रकार
- 4) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची उद्दिष्टे
- 5) व्यापारतोल

Q.3 Write detailed answer of the following. (Any two)

(20)

- 1) State the features of Import-Export policy in the year 2014 to 2019.
- 2) What is Foreign Capital? Explain the need for Foreign Capital.
- 3) Explain the functions of World Trade Organization.

खालीलपैकी दोहोंची सविस्तर उत्तरे लिहा.

- 1) सन 2014 ते 2019 च्या आयात-निर्यात धोरणाची वैशिष्टे सांगा.
- 2) परकीय भांडवल म्हणजे काय? परकीय भांडवलाची गरज स्पष्ट करा.
- 3) जागतिक व्यापार संघटनेची कार्ये विशद करा.

Seat No.	
---------------------	--

B.A. (Part-III) (Semester-VI) (CBCS)**Examination, March 2024.****Ability Enhancement Compulsory Course (AECC-6)****English for Communication (English Compulsory) (Paper-F)****Sub. Code : 75702/80012****Day and Date: Saturday, 30-03-2024****Total Marks: 40****Time: 02.30 p.m. to 04.30 p.m.**

- Instructions:**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 a) Rewrite the following sentences by choosing the correct alternatives given below. (3)

- 1) Skavinski was very much accustomed to
(A) disappointments (B) happiness
(C) rest (D) failure
- 2) The king promised the that he would restore his property.
(A) soldier (B) hermit
(C) wounded man (D) none of these
- 3) The Aborigines were and gatherers.
(A) teachers (B) priests
(C) hunters (D) businessmen

b) Answer the following questions in one word or phrase or a sentence each. (3)

- 1) To whom did the king decide to consult to get answers to his questions?
- 2) How much does the boy charge for shoe shine?
- 3) What does the drum symbolize?

Q.2 a) Answer the following questions in 3-4 sentences each. (2 out of 3) (4)

- 1) Which jobs did Skavinski undertake?
- 2) In what way is the boy different from other shoe-shine boys?
- 3) How does the poetess describe the distorted bodies of the soldiers?

b) Write a short note on the following in about 7-8 sentences. (1 out of 2) (4)

- 1) The Hermit
- 2) The Bora Ring ritual

c) Give synonyms of the following words. (2)

- 1) persecute
- 2) rags

Q.3 a) Build up a short piece of group discussion on the following topic. (8)

Life without phone

OR

Effects of Television on youth

b) Read the passage given below and make notes using the flow chart method. (8)

Communication is the process of sending information from one person to other person. It is useful for sending and receiving messages. It is a two way means of exchanging information in the form of opinion, views and ideas between two or more than two persons. The cycle of communication works with the help of sender, message, coding, channel, decoding, receiver and feedback. In general, the communication is completed through spoken and written forms. Sometimes, there is the use of graphical representation in the process of communication.

In the cycle of communication, at first, the sender starts conversation. Further, the sender encodes messages and uses proper channel to send the

message. Here, the sender selects an appropriate channel like letter or email for sending messages. The selected medium for sending message is important in the communication. Further, the recipient receives the message and decodes it. After proper decoding and interpreting the message, the receiver sends feedback to the sender. When the sender receives the feedback, the cycle of communication is successfully completed.

OR

You are planning a family trip to your favourite place. Make notes of what you must do to get most out of this trip. Use the mind mapping technique for this purpose.

Q.4 Imagine yourself as the editor of an English newspaper published from Maharashtra. Write the concluding remark of the editorial on the death of a famous social worker. (8)

OR

You are working with a popular TV news channel in India. Prepare a script in English for compering a programme on 'Problems and Solutions to Unemployment in India.'

Seat No.	
-------------	--

B.A. Part-III (Semester-VI) (CBCS)

Examination, March 2024.

ECONOMICS

DSE- E196: Principles of Micro Economics-II

(Special Paper - XII)

Sub. Code : 75831/80131

Day and Date: Tuesday, 26-03-2024

Total Marks: 40

Time: 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

- Instructions:**
- 1) ALL questions are **compulsory**.
 - 2) Neat diagrams should be drawn where it is necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Complete the following sentences by choosing the correct alternative given below. (5)

- 1) In a market, the price of goods and services are determined by the balance of demand and supply.

(A) perfect competition	(B) imperfect competition
(C) monopoly competition	(D) none of these
- 2) The risk of profit was proposed by the scientist

(A) Lord Ken's	(B) Ricardo	(C) Prof. Hawley	(D) Prof. Knight
----------------	-------------	------------------	------------------
- 3) As Prof. Keynes has said, "..... is the reward of parting with liquidity for specified period."

(A) Profit	(B) Interest	(C) Salary	(D) Capital
------------	--------------	------------	-------------
- 4) A is an example of legal monopoly.

(A) patent	(B) railway	(C) tea garden	(D) air transport
------------	-------------	----------------	-------------------
- 5) Selling expenses the total cost.

(A) decrease	(B) increase	(C) deductions	(D) none of these
--------------	--------------	----------------	-------------------

Q.2 Write short notes. (Any three)**(15)**

- 1) Features of perfect competition
- 2) Types of price discrimination
- 3) Selling cost
- 4) Replacement income
- 5) Expected and unexpected risk

Q.3 Answer the following questions in detail. (Any two)**(20)**

- 1) What is monopoly? Explain the characteristics of monopoly.
- 2) Do the discuss of uncertainty theory of profit.
- 3) What is product differentiation? Explain the types of product differentiation.

मराठी रुपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 2) आवश्यक आहेत तेथे नीटनेटके आकृती काढावी.
 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1) खालील योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा.**05**

- 1) बाजारात वस्तूच्या किंमती ह्या वस्तूच्या मागणी पुरवठ्याच्या संतुलनातून ठरतात.
 (A) पूर्ण स्पर्धा (B) अपूर्ण स्पर्धा
 (C) मत्केदारी (D) यापैकी नाही
- 2) नफ्याचा धोका पत्करण्याचा सिद्धांत या शास्त्रज्ञांनी मांडला.
 (A) लॉर्ड केन्स (B) रिकार्डो
 (C) प्रो. हॉले (D) प्रा. नाईट
- 3) केन्सच्या मते, रोखतेच्या त्यागाबद्दल दिला जाणारा मोबदला म्हणजे होय.
 (A) नफा (B) व्याज
 (C) वेतन (D) भांडवल
- 4) हे कायदेशीर मत्केदारीचे उदाहरण आहे.
 (A) पेटंट (B) रेल्वे
 (C) चहाचे मळे (D) हवाई वाहतूक

- 5) विक्री खर्चामुळे एकूण खर्चात होते.
(A) घट (B) वाढ
(C) कपात (D) यापैकी नाही

Q.2) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

15

- 1) पूर्ण स्पर्धेची वैशिष्टे.
- 2) मूल्य भेदाचे प्रकार.
- 3) विक्री खर्च.
- 4) बदली उत्पन्न.
- 5) अपेक्षित धोके व अनपेक्षित धोके.

Q.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

20

- 1) मत्तेदारी म्हणजे काय हे सांगून मत्तेदारीची वैशिष्टे स्पष्ट करा.
 - 2) नफ्याचा अनिश्चितता पत्करण्याच्या सिद्धांताची चर्चा करा.
 - 3) वस्तू भेद म्हणजे काय ते सांगून वस्तू भेदाचे प्रकार स्पष्ट करा.
-